

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради
університету
_____ 2022 року,
протокол № ____ .

Перша проректорка, голова
методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2022 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО»
для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання**

РОЗРОБНИК:

Старший викладач кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії з права

_____ 2022 року

_____ Алла КІРИК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
19 грудня 2022 року, протокол № 7.

Завідувач кафедри, кандидат юридичних наук,
доцент

_____ 2022 року

_____ Світлана ЛОЗІНСЬКА

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук, доцент

_____ 2022 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг програми – 1,53 ум.др.арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	3
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	3
1.2.	Лекції	4
1.3.	Семінарські заняття	6
1.4.	Самостійна робота студентів	12
1.5.	Індивідуальні завдання	14
1.6.	Підсумковий контроль	15
2.	Схема нарахування балів	17
3.	Рекомендовані джерела	18
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	24

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи	8	2	1	–	–	5
Тема 2. Джерела міжнародного гуманітарного права	8	2	1	–	–	5
Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права	9	2	2	–	–	5
Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.	11	4	2	–	–	5
Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів	11	4	2	–	–	5
Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.	11	4	2	–	–	5
Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.	9	2	2	–	–	5
Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.	9	2	2	–	–	5
Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права	9	2	2	–	–	5
Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.	11	4	2	–	–	5
Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.	9	2	2	–	–	5
Всього годин:	105	30	20	–	–	55

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
		Денна форма
1	2	3
1.	Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи	2
1.1. 1.2. 1.3. 1.4. 1.5. 1.6.	Історія становлення міжнародного гуманітарного права. Поняття і предмет міжнародного гуманітарного права. Різниця між jus ad bellum і jus in bellum. Зв'язок норм міжнародного гуманітарного права з міжнародним правом прав людини. Дія міжнародного гуманітарного права у часі. Основні принципи міжнародного гуманітарного права	
2.	Джерела міжнародного гуманітарного права	2
2.1. 2.2. 2.3. 2.4. 2.5.	Закріплення норм у міжнародному договірному і звичаєвому праві в Стародавні часи, Середньовіччі та у Новий час. Значення прийняття Женевської конвенції про поліпшення долі поранених на полі бою 1864 р. для розвитку міжнародного гуманітарного права. Гаазькі мирні конференції 1899 і 1907 років. Міжнародні договори як джерело міжнародного гуманітарного права. Основоположні міжнародні договори, що закріплюють «право Гааги» (правила ведення сухопутних війн і війн на морі) і «право Женеві» (участь поранених, хворих, військовополонених, статус цивільного населення). Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного гуманітарного права.	
3.	Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права	2
3.1. 3.2. 3.3. 3.4. 3.5.	Визначення поняття «збройний конфлікт». Розмежування термінів «війна» та «збройний конфлікт». Поняття та види збройних конфліктів. Загальна характеристика сторін збройного конфлікту. Збройний конфлікт не міжнародного характеру. Поняття воєнної окупації.	
4.	Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.	4
4.1. 4.2. 4.3. 4.4. 4.5.	Визначення понять «засоби ведення воєнних дій», «методи ведення воєнних дій», їх види. Акти міжнародного права, які регулюють засоби та методи ведення війни. Заборонені засоби ведення військових дій. Заборонена звичайна зброя (міни, міни-схованки, протипіхотні міни, протипіхотні лазери, касетні снаряди тощо). Зброя масового враження (отрута і отруйна зброя, біологічна (бактеріологічна) зброя, хімічна зброя тощо). Статус ядерної зброї у МГП. Консультативний висновок Міжнародного суду ООН щодо використання ядерної зброї 1996 р. Заборонені методи ведення збройної боротьби.	

4.6.	Права та обов'язки нейтральних держав під час збройних конфліктів.	
4.7.	Створення санітарних зон та зон безпеки.	
5.	Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів	4
5.1.	Цивільні та військові об'єкти. Принцип обмеження за об'єктами. Визначення цивільних і військових об'єктів у Додаткових протоколах 1977 року до Женевських конвенцій 1949 року. Ознаки військових об'єктів. Заборона нападу на цивільні об'єкти.	
5.2.	Заборона використання цивільного населення для захисту військових об'єктів.	
5.3.	Міжнародно-правовий захист культурних цінностей під час збройного конфлікту. Класифікація культурних цінностей, їхні характерні ознаки. Загальний і спеціальний рівні захисту. Міжнародний реєстр культурних цінностей. Обов'язки воюючих держав щодо охорони культурних цінностей під час збройних конфліктів. Імунітет культурних цінностей від конфіскації або захоплення.	
5.4.	Міжнародно-правова регламентація ведення збройної боротьби на морі й у повітряному просторі.	
5.5.	Особливості міжнародно-правового регулювання ведення збройного конфлікту на морі. Морська блокада.	
5.6.	Особливості регламентації повітряної війни.	
6.	Правовий статус учасників збройних конфліктів.	4
6.1.	Учасники збройних конфліктів.	
6.2.	Правовий статус комбатантів, їх категорії.	
6.3.	Правовий статус «найманців». Відмежування найманців від комбатантів та добровольців. Міжнародно-правова відповідальність держав за використання найманців.	
6.4.	Правовий статус добровольців, їх відмежування від інших учасників.	
6.5.	Правовий статус розвідників, парламентарів, іноземних військових радників, спеціалістів.	
6.6.	Правовий статус некомбатантів.	
6.7.	Незаконні учасники збройних конфліктів.	
6.8.	Правовий статус військовополонених. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених	
7.	Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.	2
7.1.	Жертви війни: правовий статус, види. Система захисту жертв війни у міжнародному гуманітарному праві.	
7.2.	Захист цивільного населення в період збройних конфліктів.	
7.3.	Захист поранених, хворих та осіб, що зазнали аварії на морі.	
7.4.	Захист медичного і духовного персоналу, медичних формувань і санітарно-транспортних засобів.	
7.5.	Правовий статус журналістів	
8.	Процедура завершення збройного конфлікту.	2
8.1.	Завершення воєнних дій: правові наслідки.	
8.2.	Визначення поняття «перемир'я», його види.	
8.3.	Визначення поняття «капітуляція», її види.	
8.4.	Демілітаризовані та нейтралізовані зони.	
8.5.	Норми міжнародного гуманітарного права, які продовжують застосовуватися після закінчення збройного конфлікту.	
8.6.	Репарація військовополонених.	

9.	Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права.	2
9.1.	Визначення поняття «воєнний злочин», його склад.	
9.2.	Воєнні злочини за міжнародним правом.	
9.3.	Воєнні злочини у національному праві.	
9.4.	Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.	
9.5.	Відповідальність індивідів за порушення міжнародного гуманітарного права.	
9.6.	Кримінальні та дисциплінарні покарання військовополонених.	
9.7.	Відповідальність командирів та інших начальників за вчинення міжнародних злочинів.	
9.8.	Створення, правові основи діяльності кримінальних трибуналів ad hoc.	
9.9.	Створення і компетенція Міжнародного кримінального суду	
10.	Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.	4
10.1.	Історія розвитку Міжнародного Комітету Червоного Хреста	
10.2.	Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.	
10.3.	Структура Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.	
10.4.	Правовий статус Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.	
10.5.	Діяльність Міжнародного Комітету Червоного Хреста у мирний час та під час збройних конфліктів.	
10.6.	Суть, роль і значення емблем Червоного Хреста, червоного півмісяця та червоного кристала. Правова основа їх використання.	
11.	Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.	2
11.1.	Поняття імплементации норм міжнародного гуманітарного права.	
11.2.	Імперативне зобов'язання держав додержуватись положень Женевських конвенцій 1949 р. і Протоколів до них.	
11.3.	Контроль за додержанням міжнародного гуманітарного права.	
11.4.	Імплементация норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України. Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у гуманітарного права.	
11.5.	Види діяльності держав щодо імплементации норм міжнародного гуманітарного права.	
11.6.	Заходи щодо реалізації норм міжнародного гуманітарного права, які повинні вчиняти держави у мирний час.	
11.7.	Міжнародні процедури імплементации норм міжнародного гуманітарного права.	
11.8.	Діяльність ООН щодо імплементации норм міжнародного гуманітарного права	
	Усього	30

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи. Тема

2. Джерела міжнародного гуманітарного права

Питання для усного опитування та дискусії

1.1. Історія становлення міжнародного гуманітарного права.

- 1.2. Поняття і предмет міжнародного гуманітарного права.
- 1.3. Різниця між jus ad bellum і jus in bellum.
- 1.4. Зв'язок норм міжнародного гуманітарного права з міжнародним правом прав людини.
- 1.5. Дія міжнародного гуманітарного права у часі.
- 1.6. Основні принципи міжнародного гуманітарного права
- 1.7. Міжнародні договори як джерело міжнародного гуманітарного права. Право Гааги та право Женеви.
- 1.8. Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного гуманітарного права.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародне гуманітарне право, jus ad bellum, jus in bellum, міжнародне право прав людини, міжнародний договір, міжнародний звичай.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Зародження в древності, розвиток у середньовіччі, кодифікація з кінця XIX до кінця XX століття, вплив міжнародної кримінальної юстиції на розвиток МГП.
- Основні принципи МГП (гуманності, військової необхідності, пропорційності, розмежування військових і цивільних об'єктів, воюючих і невоюючих)
- Застереження Мартенса.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Визначення поняття «збройний конфлікт». Розмежування термінів «війна» та «збройний конфлікт».
- 2.2. Поняття та види збройних конфліктів.
- 2.3. Загальна характеристика сторін збройного конфлікту.
- 2.4. Збройний конфлікт не міжнародного характеру.
- 2.5. Окупація: поняття та правовий режим.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: збройний конфлікт, війна, міжнародний збройний конфлікт, неміжнародний збройний конфлікт, окупація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Правовий режим окупації, права і обов'язки контролюючої влади щодо цивільного населення окупованої території
- Ситуації, що не охоплюються МГП: масові заворушення, окремі акти насильства. Міжнародний збройний конфлікт: ознаки, сторони, правовий режим.
- Неміжнародний збройний конфлікт: ознаки, сторони, правові режими і типологія: критерії організованості збройних груп, інтенсивності конфлікту і контролю над територією.

- Головні відмінності правових режимів міжнародного і неміжнародного збройних конфліктів.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття засобів та методів ведення воєнних дій.
- 3.2. Акти міжнародного права, які регулюють засоби та методи ведення війни.
- 3.3. Заборона зброї масового знищення. Статус ядерної зброї у МГП. Консультативний висновок Міжнародного суду ООН щодо використання ядерної зброї 1996 р.
- 3.4. Заборона хімічної та бактеріологічної зброї.
- 3.5. Заборона звичайної зброї, що завдає надмірних ушкоджень або має невибіркову дію. Заборона протипіхотних мін.
- 3.6. Заборона ворожого впливу на навколишнє середовище.
- 3.7. Заборонені методи ведення збройної боротьби. Заборона віроломних методів ведення війни. Різниця між віроломством і воєнними хитрощами.
- 3.8. Заборона нападу на цивільне населення. Заборона невиборчих нападів. Заборона окремих дій щодо цивільного населення: терор, голод, мародерство, депортація, грабїж, узяття заручників, примус служити в армії ворога.
- 3.9. Права та обов'язки нейтральних держав під час збройних конфліктів.
- 3.10. Створення санітарних зон та зон безпеки.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: засоби ведення війни, методи ведення війни, зброя масового знищення, ядерна зброя, хімічна зброя, бактеріологічна зброя

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Засоби попередження перед і під час нападу.
- Заборонені методи (військова тактика) ведення збройної боротьби.
- Заборонені засоби (види зброї) ведення військових дій.
- Правові аспекти застосування ядерної зброї.
- Застосування інформаційних технологій під час війни: кібератаки, дрони.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Поняття та ознаки цивільних та військових об'єктів. Визначення цивільних і військових об'єктів у Додаткових протоколах 1977 року до Женевських конвенцій 1949 року. Заборона нападу на цивільні об'єкти. Заборона використання цивільного населення для захисту військових об'єктів.
- 4.2. Міжнародно-правовий захист культурних цінностей під час збройного конфлікту.
- 4.3. Класифікація культурних цінностей, їхні характерні ознаки.
- 4.4. Міжнародний реєстр культурних цінностей. Обов'язки воюючих держав щодо охорони культурних цінностей під час збройних конфліктів. Імунітет культурних цінностей від конфіскації або захоплення.

4.5. Особливості міжнародно-правового регулювання ведення збройного конфлікту на морі. Морська блокада.

4.6. Особливості регламентації повітряної війни.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: цивільні об'єкти, військові об'єкти, культурні цінності.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Обов'язки воюючих держав щодо охорони культурних цінностей під час збройних конфліктів. Пакт Рериха 1935р.
- Конвенція про деякі обмеження у використанні права захоплення в морській війні 1907 р.
- Посібник Сан-Ремо по міжнародному праву, застосовному до збройних конфліктів на морі 1994 р.
- Гаазькі правила ведення повітряної війни (проект 1922–1923 р.).

Семінарські заняття 5

Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Правовий статус комбатантів, їх категорії.
- 5.2. Правовий статус найманців, добровольців.
- 5.3. Правовий статус розвідників, парламентарів, іноземних військових радників, спеціалістів.
- 5.4. Правовий статус некомбатантів.
- 5.5. Незаконні учасники збройних конфліктів.
- 5.6. Правовий статус військовополонених. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: комбатанти, найманці, добровольці, розвідники, радники, некомбатанти, незаконні учасники збройних конфліктів, військовополонені.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Особи, що належать до некомбатантів. Захист нормами МГП некомбатантів під час збройного конфлікту.
- Відмежування некомбатантів від цивільного населення.
- Юридичні ознаки поняття «найманець». Відмежування найманців від комбатантів та добровольців.
- Міжнародно-правова відповідальність держав за використання найманців.

Семінарські заняття 6

Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Жертви війни: правовий статус, види. Система захисту жертв війни у міжнародному гуманітарному праві.
- 6.2. Захист цивільного населення в період збройних конфліктів.
- 6.3. Захист поранених, хворих та осіб, що зазнали аварії на морі.
- 6.4. Захист медичного і духовного персоналу, медичних формувань і санітарно-транспортних засобів.
- 6.5. Правовий статус журналістів

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: жертви війни, цивільне населення, медичний персонал, духовний персонал.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Заборона нападу на цивільне населення. Заборона невинуватих нападів. Заборона окремих дій щодо цивільного населення: терор, голод, мародерство, депортація, грабїж, узяття заручників, примус служити в армії ворога.
- Захист медичного і духовного персоналу.

Семінарські заняття 7

Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Завершення воєнних дій: правові наслідки.
- 7.2. Визначення поняття «перемир'я», його види.
- 7.3. Визначення поняття «капітуляція», її види.
- 7.4. Демілітаризовані та нейтралізовані зони.
- 7.5. Норми міжнародного гуманітарного права, які продовжують застосовуватися після закінчення збройного конфлікту.
- 7.6. Репарація військовополонених.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: перемир'я, капітуляція, демілітаризовані зони, нейтральні зони, репарація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Юридичне оформлення закінчення війни.
- Міжнародно-правові наслідки закінчення стану війни.
- Припинення військових дій та його відмінність від припинення стану війни.

Семінарське заняття 8

Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Визначення поняття «воєнний злочин», його склад.
- 8.2. Воєнні злочини за міжнародним та національним правом.

- 8.3. Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
- 8.4. Індивідуальна відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
- 8.5. Відповідальність командирів та інших начальників за вчинення міжнародних злочинів.
- 8.6. Кримінальні та дисциплінарні покарання військовополонених.
- 8.7. Створення, правові основи діяльності, судоустрій, юрисдикція кримінальних трибуналів ad hoc.
- 8.8. Міжнародний кримінальний Суд: основи діяльності та компетенція.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: воєнний злочин, трибуналів ad hoc, колективна відповідальність, індивідуальна відповідальність.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Відповідальність держав за порушення норм МГП, її форми: реституція, компенсація, сатисфакція.
- Санкції щодо держав за порушення норм МГП.
- Україна і Міжнародний кримінальний суд.

Семінарське заняття 9

Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Питання для усного опитування та дискусії

- 9.1. Історія створення Міжнародного комітету Червоного Хреста.
- 9.2. Правові основи діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.
- 9.3. Структура Міжнародного комітету Червоного Хреста: Асамблея, Рада Асамблеї, Президент та його заступники, Директорат, Контрольний орган.
- 9.4. Основні напрямки діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.
- 9.5. Структура і завдання Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
- 9.6. Основоположні принципи Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
- 9.7. Виникнення емблеми Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця та Червоного Кристала. Функції емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця та Червоного Кристала.
- 9.8. Використання емблеми як відмітного знаку.
- 9.9. Контроль за використанням емблем. Відповідальність за неправомірне використання емблем.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Міжнародний комітет Червоного Хреста, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, емблема Міжнародного комітету Червоного Хреста

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Статут Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця
- Міжнародний Рух Червоного Хреста, його складові і принципи діяльності.
- Міжнародний комітет Червоного Хреста: діяльність під час збройних конфліктів та у мирний час.

Семінарське заняття 10

Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Поняття імплементации норм міжнародного гуманітарного права.
 - 10.2. Міжнародний механізм імплементации міжнародного гуманітарного права.
 - 10.3. Внутрішньодержавний механізм імплементации міжнародного гуманітарного права.
 - 10.4. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України.
- Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у гуманітарного права.
- 10.5. Діяльність ООН щодо імплементации норм міжнародного гуманітарного права.
 - 10.6. Контроль за додержанням міжнародного гуманітарного права.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: імплементация, механізм імплементации,

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- Законодавство України щодо регламентации збройних конфліктів та притягнення до відповідальності за порушення норм МГП
- Роль ООН в імплементации норм МГП: види миротворчих операцій, операції примусу до миру.
- Імплементация МГП в Україні. Законодавство України щодо регламентации збройних конфліктів та притягнення до відповідальності за порушення норм МГП.

1.4. Самостійна робота студентів

Специфікою здійснення самостійної роботи при вивченні зазначеного курсу виступає, насамперед, комплексне та ґрунтовне використання літературних (наукових і нормативних) й інших інформаційних джерел. Основні форми самостійної роботи студентів, які пропонуються: формулювання відповідей на теоретичні запитання; складення тематичних схем; проведення порівняльного аналізу правових явищ тощо.

До кожної теми пропонуються завдання для самостійної роботи і самоконтролю студентів, підготовка відповідей на які є обов'язковою. Здобувачу вищої освіти за участь у конференції за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною зараховується 10 балів за самостійну роботу.

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи

Завдання 1. Підготувати таблицю на тему: «Історичний розвиток міжнародного гуманітарного права».

Питання для самоконтролю

1. «Право Женеви» та «право Гааги».
2. Звичаєве міжнародне гуманітарне право.

Тема 2. Джерела міжнародного гуманітарного права

Завдання 1. Підготувати таблицю на тему: «Джерела міжнародного гуманітарного права»

Питання для самоконтролю

1. Женевської та Гаазької конвенції.
2. Міжнародні договори як джерело міжнародного гуманітарного права.

Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права

Завдання 1. Дослідити вплив міжнародних збройних конфліктів на світові політичні процеси.

Питання для самоконтролю

3. Визначення поняття «збройний конфлікт». Розмежування термінів «війна» та «збройний конфлікт».
4. Поняття та види збройних конфліктів.

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.

Завдання 1. Визначити заборонені засоби ведення воєнних дій

Питання для самоконтролю

1. Поняття засобів та методів ведення воєнних дій
2. Акти міжнародного права, які регулюють засоби та методи ведення війни.

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів

Завдання 1. Визначити міжнародні організації, які займаються захистом культурних цінностей під час збройного конфлікту

Питання для самоконтролю

1. Міжнародно-правовий захист культурних цінностей під час збройного конфлікту.
2. Міжнародний реєстр культурних цінностей.

Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

Завдання 1. Розглянути співвідношення та відмінності у статусі найманців та добровольців

Питання для самоконтролю

1. Учасники збройних конфліктів: поняття та види
2. Міжнародно-правова відповідальність держав за використання найманців.

Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.

Завдання 1. Дослідіть систему захисту цивільного населення України в період збройного конфлікту

Питання для самоконтролю

1. Жертви війни: правовий статус, види.
2. Захист цивільного населення в період збройних конфліктів

Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.

Завдання 1. Визначити чи продовжує діяти та застосовуватися МГП в умовах перемир'я?

Питання для самоконтролю

1. Загальне і часткове перемир'я.
2. Репарація військовополонених.

Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права

Завдання 1. Воєнні злочини в період збройного конфлікту в Україні.

Питання для самоконтролю

1. Визначення поняття «воєнний злочин», його склад.
2. Воєнні злочини за міжнародним та національним правом.

Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Завдання 1. Визначьє Правовий статус і функції Українського товариства Червоного Хреста.

Питання для самоконтролю

1. Історія розвитку Міжнародного Комітету Червоного Хреста
2. Структура Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.

Завдання 1. Імплементация норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України.

Питання для самоконтролю

1. Поняття імплементации норм міжнародного гуманітарного права.
2. Імперативне зобов'язання держав додержуватись положень Женевських конвенцій 1949 р. і Протоколів до них.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі написання есе. Написання есе є обов'язковим, завдання обираються студентом на початку семестру і виконуються за ustalеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання есе

Написання есе (твір-роздум) за вказаною тематикою виконується з метою демонстрації студентом інтелектуальних можливостей і сформованих навичок висловлювати у письмовій формі думки, що базуються на використанні отриманих теоретичних знань. Есе – це авторський огляд проблеми з використанням літературних джерел. Формулюється і розглядається проблема, наводяться аргументи з посиланням на конкретні приклади та з обов'язковим використанням першоджерел.

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що есе - це (фр. *essai* — «спроба», «начерк») — невеликий за обсягом прозовий твір, що має довільну композицію і висловлює індивідуальні думки та враження автора з конкретного приводу чи питання і не претендує на вичерпне і визначальне трактування теми. З іншого боку, есе створюється на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Безпосередньому написанню роботи передують тривале вибіркове і критичне читання. Під останнім мається на увазі оцінка, сумнів і розуміння прочитаного матеріалу. Посиленню висунутих студентом аргументів сприяють наукові посилання на праці інших авторів. Зібрані в процесі опрацювання матеріалу цитати, інформація та дані стають значними тільки в тому випадку, коли вони послідовно і логічно інтегровані в аргумент.

Формальними вимогами, що складають структуру есе є його поділ на 4 частини: вступ (де сформульовано проблему/завдання, основні питання даної роботи, методи їхнього теоретичного розгляду, теоретичні підстави (роботи, теоретики, напрямки); основна частина з викладом заявленої проблематики (структурується на розсуд автора); висновок (містить основні підсумки, висновки виконаної праці), список літератури, складений відповідно до вимог бібліографічного опису й відповідає посиланням у тексті есе не менше 5-ти джерел).

- змістовними вимогами: логіка й адекватність викладу даній проблемі, відповідний підбір літератури, відсутність плагіату, науковий стиль.

Тема есе може бути як обраною із запропонованого списку тем, так і сформульована самим автором відповідно до проблематики курсу й власних наукових інтересів. У такому випадку тема повинна бути узгоджена з викладачем.

- у змісті есе обов'язково потрібне посилання на класиків філософської думки або відомих філософів сучасності, які розробляли проблему, що обрана для опису в есе.

Обсяг есе до – 0,15 д.а., тобто 6 тис. знаків із пробілами, з висотою кегля 14, через один інтервал. До об'єму есе не зараховуються титульна сторінка і сторінка зі списком літератури. Шрифт: Times New Roman.

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні есе. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг есе – до 5 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі есе

1. Функції Міжнародного комітету Червоного Хреста та його роль у збройних конфліктах.
2. Воєнні злочини в період збройного конфлікту в Україні.
3. Значення міжнародного кримінального судочинства для розвитку міжнародного гуманітарного права.
4. Захист прав людини під час збройного конфлікту.
5. Значення міжнародних військових трибуналів.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Історія становлення міжнародного гуманітарного права.
2. Поняття і предмет міжнародного гуманітарного права.
3. Зв'язок норм міжнародного гуманітарного права з міжнародним правом прав людини.
4. Дія міжнародного гуманітарного права у часі.
5. Основні принципи міжнародного гуманітарного права
6. Міжнародні договори як джерело міжнародного гуманітарного права. Право Гааги та право Женеви.
7. Міжнародно-правовий звичай як джерело міжнародного гуманітарного права.
8. Визначення поняття «збройний конфлікт». Розмежування термінів «війна» та «збройний конфлікт». Поняття та види збройних конфліктів.
9. Загальна характеристика сторін збройного конфлікту.
10. Збройний конфлікт не міжнародного характеру.
11. Окупація: поняття та правовий режим.
12. Припинення військових дій та його відмінність від припинення стану війни. Загальне та часткове перемир'я.
13. Закінчення війни та її правові наслідки. Капітуляція.
14. Поняття засобів та методів ведення воєнних дій. Акти міжнародного права, які регулюють засоби та методи ведення війни.
15. Заборона засоби ведення війни.
16. Статус ядерної зброї у МГП. Консультативний висновок Міжнародного суду ООН щодо використання ядерної зброї 1996 р.
17. Заборонені методи ведення збройної боротьби.

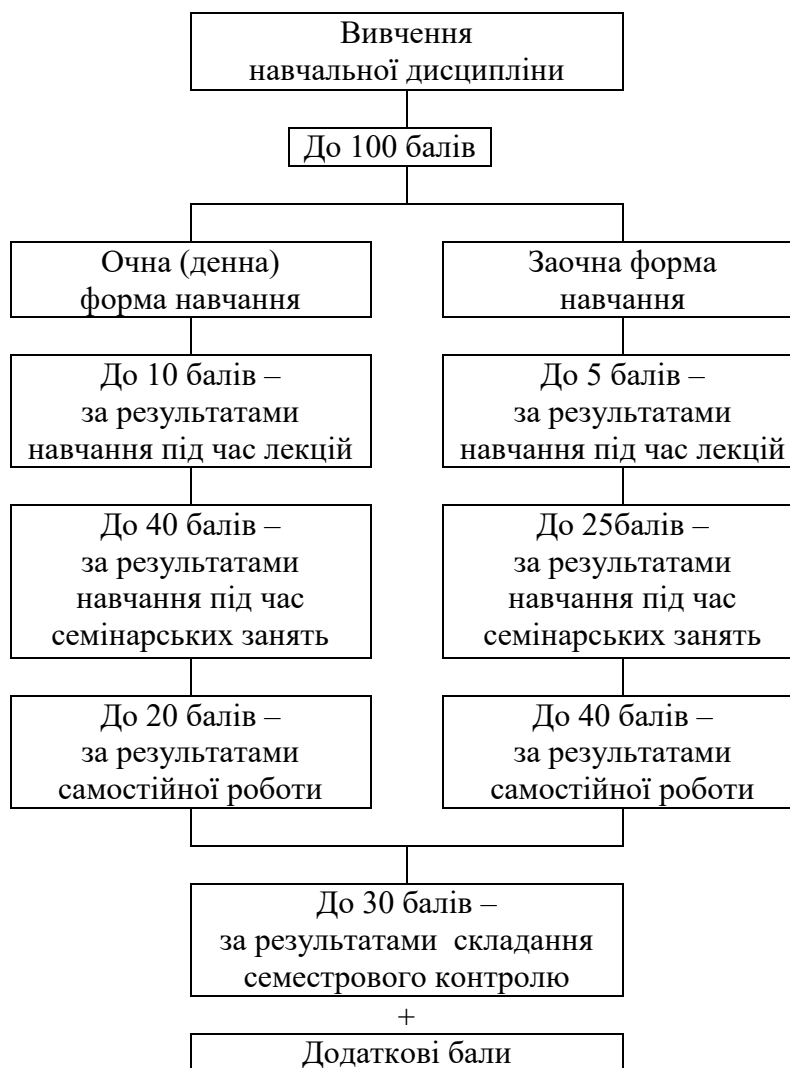
18. Поняття та ознаки цивільних та військових об'єктів. Заборона нападу на цивільні об'єкти. Заборона використання цивільного населення для захисту військових об'єктів.
19. Міжнародно-правовий захист культурних цінностей під час збройного конфлікту. Класифікація культурних цінностей, їхні характерні ознаки.
20. Міжнародний реєстр культурних цінностей. Обов'язки воюючих держав щодо охорони культурних цінностей під час збройних конфліктів. Імунітет культурних цінностей від конфіскації або захоплення.
21. Особливості міжнародно-правового регулювання ведення збройного конфлікту на морі. Морська блокада.
22. Особливості регламентації повітряної війни.
23. Правовий статус комбатантів, їх категорії.
24. Правовий статус найманців, добровольців.
25. Правовий статус розвідників, парламентарів, іноземних військових радників, спеціалістів.
26. Правовий статус некомбатантів.
27. Незаконні учасники збройних конфліктів.
28. Правовий статус військовополонених. Інтернування військовополонених. Звільнення і репатріація військовополонених
29. Жертви війни: правовий статус, види. Система захисту жертв війни у міжнародному гуманітарному праві.
30. Захист цивільного населення в період збройних конфліктів.
31. Захист поранених, хворих та осіб, що зазнали аварії на морі.
32. Захист медичного і духовного персоналу, медичних формувань і санітарно-транспортних засобів.
33. Правовий статус журналістів
34. Визначення поняття «воєнний злочин», його склад. Воєнні злочини за міжнародним та національним правом.
35. Міжнародно-правова відповідальність держав за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
36. Індивідуальна відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
37. Відповідальність командирів та інших начальників за вчинення міжнародних злочинів.
38. Кримінальні та дисциплінарні покарання військовополонених.
39. Створення, правові основи діяльності, судоустрій, юрисдикція кримінальних трибуналів ad hoc.
40. Міжнародний кримінальний Суд: основи діяльності та компетенція.
41. Правові основи діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.
42. Структура Міжнародного комітету Червоного Хреста: Асамблея, Рада Асамблеї, Президент та його заступники, Директорат, Контрольний орган.
43. Основні напрямки діяльності Міжнародного комітету Червоного Хреста.
44. Структура і завдання Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
45. Основоположні принципи Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.
46. Виникнення емблеми Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Лева і Сонця та Червоного Кристала. Функції емблем Червоного Хреста, Червоного Півмісяця та Червоного Кристала. Використання емблеми як відмітного знаку.
47. Контроль за використанням емблем. Відповідальність за неправомірне використання емблем Міжнародного комітету Червоного Хреста.
48. Поняття імплементації норм міжнародного гуманітарного права.
49. Міжнародний та внутрішньодержавний механізм імплементації міжнародного гуманітарного права.
50. Імплементація норм міжнародного гуманітарного права в законодавстві України. Нормативно-правові засади участі України у міжнародних заходах у гуманітарного права.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Історія становлення міжнародного гуманітарного права
2. Особливості міжнародно-правового регулювання ведення збройного конфлікту на морі. Морська блокада.
3. Міжнародний кримінальний Суд: основи діяльності та компетенція.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій															
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	

1.	Денна	15	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
----	-------	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 10 семінарських занять за денною формою навчання. За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

3.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	11 тем	Номер теми											Усього балів
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	12
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	8											8
	Усього балів												20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1. Міжнародне гуманітарне право: історія становлення, поняття та принципи

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (IV Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (II Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text
7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Tex
8. Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі (Конвенція IV) та додаток до неї : Положення про закони і звичаї війни на суходолі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text

9. Герасимчук М.В. Еволюція норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту цивільного населення. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_34096
10. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
11. Коваль Д.О. Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини. Наукові записки НаУКМА. 2016. Том 181. Юридичні науки. С. 144–146.
12. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

Тема 2. Джерела міжнародного гуманітарного права

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (IV Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (II Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text
7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
8. Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі (Конвенція IV) та додаток до неї : Положення про закони і звичаї війни на суходолі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
9. Герасимчук М.В. Еволюція норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту цивільного населення. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_34096
10. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
11. Грушко М.В. Джерела міжнародного гуманітарного права та внутрішньодержавного права. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. № 12. С. 55–68.
12. Застосування норм міжнародного гуманітарного права в національній судовій практиці : Методичний посібник для проведення одноденних тренінгів / упоряд.: М. Єлігулашвілі, Д. Свиридова, О. Семенюк, Т. Фулей. Київ : УГСПЛ, 2020.
13. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права / передм. Т.Р. Короткий, Є.В. Лук'яненко; вступ. стаття М.М. Гнатівський. Одеса : Фенікс, 2017. 40 с.
14. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права / Т-во Червон. Хреста України, Фонд підтримки фундам. дослідж. Одеса : Фенікс, 2018. 39 с.
15. Коваль Д.О. Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини. Наукові записки НаУКМА. 2016. Том 181. Юридичні науки. С. 144–146.
16. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

Тема 3. Основні категорії та сфера дії міжнародного гуманітарного права

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (IV Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (II Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text
7. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
8. АБВ. Збройний конфлікт в термінах/ Дуцик Д., Черниш В., Вороніна В., Рюче Н., Мороз І., Паперняк О., Калупаха І. Київ : Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб, 2019. 90 с. URL: <https://mtot.gov.ua/files/uploads/8b5c1540-a1ae-11e9-9b89-731f32e113d5.pdf>
9. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
10. Ляшко О.О. Правова політика держави щодо тимчасово окупованих територій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020 №2. С.528–532 URL: http://lsei.org.ua/2_2020/144.pdf
11. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право : загальний курс. МКЧХ, 2020. 396 с. URL: <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-MelzerComprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
12. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
13. Пилипенко В. Застосування норм міжнародного гуманітарного права до збройних конфліктів міжнародного й неміжнародного характеру контексті воєнних злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3 С. 317–323. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/3/53.pdf>

Тема 4. Міжнародно-правове регулювання засобів та методів ведення воєнних дій.

1. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатись такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text
2. Конвенція про заборону воєнного або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище 1976 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_258#Text
3. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення 1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text
4. Конвенція про заборону розробки, виробництва накопичення і застосування хімічної зброї та про її знищення 1993 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text

5. Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення запасів бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї та про їх знищення 1972 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_054#Text
6. Додатковий протокол засліплюючу лазерну зброю (Протокол IV) до Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатись такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію 1995 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_894#Text
7. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
8. Ісакова В. М. Обмеження засобів і методів ведення війни. К.: НІОУ ім. Ярослава Мудрого, 2017. с. 45-47.
9. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

Тема 5. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів

1. Конвенція про захист культурних цінностей 1954 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_157#Text
2. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (II Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
3. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
4. Грушко М.В. Окремі аспекти захисту цивільного населення в період окупації: Автономна республіка Крим та м. Севастополь. Право і суспільство. 2020. № 5. С. 230–238. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/5_2020/37.pdf
5. Грушко М.В. Становлення та специфіка міжнародно-правового режиму військовополонених : монографія. Одеса : Фенікс, 2016. 284 с.
6. Коваль Д. О. Захист культурних цінностей під час збройного конфлікту на Сході України / Д. О. Коваль, К. І. Бусол // Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право : [монографія] / М. М. Антонович, Б. В. Бабін, М. О. Баймуратов, І. А. Березовська, І. Г. Білас; Укр. асоціація міжнар. права. - Київ : К.І.С, 2014. - С. 640-653.
7. На межі виживання: знищення довкілля під час збройного конфлікту на сході України/ А.Б. Блага, І.В. Загороднюк, Т.Р. Короткий, О.А. Мартиненко, М.О. Медведєва, В.В. Пархоменко; за заг. редакцією А.П. Буценка / Українська Гельсінська спілка з прав людини. К. : КИТ, 2017. 88 с. URL: <https://helsinki.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/Na-mezhi-vyzhyvannya.pdf>
8. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
9. Солошенко В.В. Захист культурних цінностей у період війн і збройних конфліктів. *Проблеми всесвітньої історії: науковий журнал*. 2018. №2 (6). С. 187-205. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/4969/>

Тема 6. Правовий статус учасників збройних конфліктів.

1. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
2. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text

3. Блистів Т.І. Нормативно-правове забезпечення в Україні питання утримання та поведження з військовополоненими та інтернованими особами в особливий період. *Інформація і право*. 2018. № 2(25). С. 117–123.
4. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
5. Грушко М.В. Становлення та специфіка міжнародно-правового режиму військовополонених : монографія. Одеса : Фенікс, 2016. 284 с.
6. Нільса Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

Тема 7. Міжнародно-правові заходи захисту жертв війни.

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (Женевська конвенція IV 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поведження з військовополоненими 1949 року (Женевська конвенція III 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (Женевська конвенція I 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (Женевська конвенція II 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
7. Гнатовський М. М. Міжнародне гуманітарне право. Довідник для журналістів / М.М. Гнатовський, Т. Р. Короткий, Н. В. Хендель. – 2-ге вид., доповн. – Одеса : Фенікс, 2015. – 92 с.
8. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
9. Нільса Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
10. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти : навч. пос. Київ : Видавництво «ФОП Голембовська О.О.», 2018. 208 с.

Тема 8. Процедура завершення збройного конфлікту.

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (IV Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поведження з військовополоненими 1949 року (III Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (I Женевська конвенція 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

6. Гаазька конвенція про закони і звичаї війни на суходолі (Конвенція IV) та додаток до неї : Положення про закони і звичаї війни на суходолі. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text
7. Герасимчук М.В. Еволюція норм міжнародного гуманітарного права щодо захисту цивільного населення. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_34096
8. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
9. Коваль Д.О. Міжнародне гуманітарне право в контексті міжнародного права прав людини. Наукові записки НаУКМА. 2016. Том 181. Юридичні науки. С. 144–146.
10. Нільс Мельцер. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс.. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>

Тема 9. Відповідальність за порушення міжнародного гуманітарного права

1. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 року (Женевська конвенція IV 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text
2. Конвенція про поводження з військовополоненими 1949 року (Женевська конвенція III 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text
3. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях 1949 року (Женевська конвенція I 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text
4. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, із складу збройних сил на морі 1949 року (Женевська конвенція II 1949 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text
5. Додатковий протокол до Женевських конвенцій 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
6. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text
7. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
8. Коваль Д.О., Авраменко Р.А. Воєнні злочини. Особливості розслідування міжнародних злочинів, скоєних в контексті збройного конфлікту на Донбасі / Д.О. Коваль, Р.А. Авраменко. Київ : ГО Truth Hounds; Одеса : Фенікс, 2019. 36 с. URL: <https://truthhounds.org/wpcontent/uploads/2019/12/%D0%92%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D1%6-%D0%B7%D0%BB%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%B8-Truth-Hounds.pdf>
9. Нільса Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
10. Пилипенко В. Застосування норм міжнародного гуманітарного права до збройних конфліктів міжнародного й неміжнародного характеру в контексті воєнних злочинів. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3 С. 317–323. URL: <http://pgpjournals.kiev.ua/archive/2021/3/53.pdf>
11. Сірант М. Міжнародний кримінальний суд як головний орган з протидії агресії. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки*. 2018. № 889. С. 192–197. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2019/mar/15679/31.pdf>

Тема 10. Міжнародний Рух Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

1. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
2. Жаровська І. Діяльність МКЧХ у період збройних конфліктів. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2018. № 889. С. 163–167. URL: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journalpaper/2019/feb/15619/27.pdf>
3. Лисик В.М. Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста у міжнародному праві : монографія. Одеса : Фенікс, 2012. 208 с.
4. Нільс Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
5. Статут Міжнародного Комітету Червоного Хреста та Червоного Півмісяця 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991_002#Text
6. Статут Міжнародного Руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця 1986 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/991_001#Text
7. Хендель Н. Статус та діяльність Міжнародного комітету Червоного Хреста та інших гуманітарних організацій. Українське право. 2018. URL: https://www.ukrainepravo.com/international_law/public_international_law/status-ta-diyalnistmizhnarodnogo-komitetu-chervonogo-khresta-ta-inshykhgumanitarnykh-organizatsiy/

Тема 11. Імплементация державами норм міжнародного гуманітарного права.

1. Грушко М. В. Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права, професора О. В. Бігняка. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 136 с URL : <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/>
2. Лисик В. М. Становлення та розвиток механізму імплементції норм міжнародного гуманітарного права. *Альманах міжнародного права. 2010. Вип. 2. С. 274–283.*
3. Нільс Мельцера. Міжнародне гуманітарне право: загальний курс. Підручник – Київ: Делегація МКЧХ в Україні 2020. 396 с. URL : <https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/05/Nils-Melzer-Comprehensive-introduction-to-IHL-UKR.pdf>
4. Щоголев Д.С. Особливості імплементції норм міжнародного права щодо захисту прав військовополонених в національне кримінальне законодавство окремих європейських країн. Молодий вчений. № 11. 2018 р. С. 160–166. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/40.pdf>

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- Офіційний сайт ООН: <https://www.un.org>.
- Бази даних міжнародного гуманітарного права - <https://ihl-databases.icrc.org/en>
- Офіційний сайт Міжнародного комітету Червоного Хреста - <https://www.icrc.org/en>
- Офіційний сайт Міжнародного кримінального суду - <https://www.icc-cpi.int/>
- Офіційний сайт Міжнародної гуманітарної комісії з встановлення фактів - <https://www.ihffc.org/index.asp?Language=EN&page=home>
- Офіційний сайт ООН - <https://www.un.org/>